

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับงานวิจัยฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5
ตอนคือ ตอนที่หนึ่ง กล่าวถึงลักษณะและธรรมชาติของนิสิตนักศึกษา ตอนที่สอง กล่าวถึง คุณสมบัติ
ที่นิสิตนักศึกษาพึงได้รับการพัฒนา ตอนที่สาม กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา
ตอนที่สี่ กล่าวถึง สหวิทยาลัยกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา ตอนที่ห้า กล่าวถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการพัฒนานิสิตนักศึกษา ทั้งงานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศ

ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษา

คำว่า "นิสิตนักศึกษา" วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 101-102) ได้ให้ความ
หมายไว้ว่า หมายถึง ผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเรียกผู้
ที่ศึกษาในสถาบันของตนแตกต่างกันออกไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกเรียก
ผู้ที่ศึกษาในสถาบันของตนว่า "นิสิต" หมายถึงผู้ที่มาศึกษาหาความรู้เป็นประจำ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งที่ 2 มีลักษณะเป็นมหาวิทยาลัย เปิดเรียกผู้เรียนว่า "นักศึกษา"
ส่วนมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์มีการบังคับให้ผู้เรียนอยู่ประจำ เรียกผู้เรียนว่า "นิสิต" ต่อมาภายหลัง
มหาวิทยาลัยอื่นก็ได้คำนึงถึงชื่อที่เคยแบ่งกันไว้แต่เดิม จึงเรียกผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาว่า
"นักศึกษา" ทั้งสิ้น รวมถึงวิทยาลัยครูหรือสหวิทยาลัยก็เรียกผู้เรียนในสถาบันของตนว่า "นักศึกษา"
ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดก็ควรเรียกว่า "นิสิตนักศึกษา"

โดยทั่วไป นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีอายุอยู่ระหว่าง 18-22 ปี ไพฑูรย์
ลินลารัตน์ (ใน พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ 2525: 195) กล่าวว่า วัยดังกล่าวครอบคลุม
วัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น วัยนี้เป็นวัยที่กำลังปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทั้งความเชื่อ ทศนคติ
และค่านิยมต่าง ๆ ส่วนทองเรียน อมรัชกุล (2525: 34) ก็ได้กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาใน
มหาวิทยาลัยจะมีอายุระหว่าง 18-22 ปี ซึ่งระยะนี้เป็นวัยที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลในวัยนี้

มักมีอาการอ่อนไหว ในขณะที่เดียวกันก็มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเพื่อฝัน และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตน เชื่อถือในทางจิตวิทยา ถือว่าเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ตรงกับที่ พรชูลี อาชวอรัง (2525: 247) กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาแสดงลักษณะยึดมั่นถือมั่น เป็นผู้รู้รอบแต่ผู้เดียว แบ่งแยกตนเองออกจากผู้อื่น และสร้างบูรณาการของ "ตน" ซึ่งมักจะเรียกว่า "การแสวงหาเอกลักษณ์ของตน"

ในด้านการจัดลักษณะนิสิตนักศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แบ่งลักษณะของนิสิตศึกษาออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ หลายกลุ่ม เช่น ทองเรียน อมรัชกุล (2525: 39-40) แบ่งนิสิตศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มที่เรียนอย่างเดียว นิสิตศึกษากลุ่มนี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการศึกษาเล่าเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตศึกษา มักจะอยู่ในห้องสมุดตลอดเวลาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัย อุทิศตนให้ตำราและคำสอนของครูอาจารย์

2. กลุ่มที่ไม่สนใจกับการศึกษาเล่าเรียน มักแต่จะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับกิจกรรมนิสิตศึกษา นิสิตศึกษากลุ่มนี้จะเข้าไปเป็นผู้นำต่าง ๆ ในองค์การและชมรมต่าง ๆ ของนิสิตศึกษา โดยมากนิสิตศึกษาเหล่านี้คิดว่าการศึกษาเล่าเรียนที่แท้จริงนั้นมิใช่อยู่ในตำราและการสอนของครูอาจารย์ แต่จะเกิดจากการที่ตนมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

3. กลุ่มที่ดำเนินสายกลาง นิสิตศึกษากลุ่มนี้จะศึกษาเล่าเรียนจากตำรา จากคำสอนของครูอาจารย์ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตศึกษา

ส่วน คอฟแมน (Kauffman, อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 113) ได้แบ่งนิสิตศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มชอบสมาคม (Collegiate) เป็นนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวมีเงินหรือชนชั้นกลาง (Middle Class) ซึ่งสนใจชีวิตในสังคม การกีฬา การบำเพ็ญประโยชน์ เป็นพวกที่เรียนทางรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ลักษณะทั่วไปจะเป็นคนที่มีน้ำใจช่วยเหลือสังคม

2. กลุ่มชอบอาชีพ (Vocational) พวกนี้จะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการค้าขาย ลูกจ้างบริษัท ซึ่งมีฐานะทางครอบครัวปานกลาง มักจะเลือกสาขาวิชาทางด้านวิศวกรรม ธุรกิจ บัญชี เทคโนโลยี

3. กลุ่มชอบวิชาการ (Academic) ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชั้นกลางพ่อแม่มีการศึกษาดี มักจะสนใจการศึกษาและเลือกสถาบันที่ดี ๆ มีชื่อเสียง เข้าได้ยาก เพื่อจะแข่งขันทางประสิทธิภาพในการเรียน และเรียนเพื่อให้ได้ปริญญาสูง ๆ

4. กลุ่มนอกรูปแบบ (Non Conformist) นักศึกษากลุ่มนี้จะสนใจเรื่องความคิดและอุดมคติอย่างลึกซึ้ง เป็นพวกที่ชอบการแตกแยก มักเป็นผู้นำของสังคมนิสิตนักศึกษา เป็นกลุ่มที่คิดอะไรได้ฉับไว เฉียบคม และมีทักษะในการใช้ภาษาดี

นอกจากนี้ ประกอบ คูปริตน์ และ ธิตารัตน์ บุญนุษ (ใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 40) ได้รวบรวมลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยไว้ 11 ประเภทดังนี้

1. สนใจใฝ่รู้ (Intellectual)
2. เล็งรู้วิชาการ (Academic)
3. การงานเป็นหลัก (Vocational)
4. ผลักดันสังคม (Social Political Activists)
5. สร้างสมคุณธรรมและศาสนา (Religious Moralists)
6. ใฝ่หาความสุข (Fun seekers, Collegious)
7. ผูกพันประสานสังคม (Constructivists)
8. สร้างสมตนเอง (Individualists)
9. นักเลงหัวไม้ (Anti Social Youths)
10. พวกไม่เอาไหนเลย (Apathetic Youth, Political)
11. พวกเหิกเฉยมีนชา (Alienated Youth)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงพอสรุปลักษณะนิสิตนักศึกษาโดยจำแนกเป็นชั้นปี (ทอง เรืองอมรัชกุล 2525: 39) ได้ดังนี้

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1

นิสิตนักศึกษาพวกนี้ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อหวัง

1. ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจในการศึกษาหาความรู้ความคิดต่าง ๆ
2. ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาของโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน

3. แสวงหาฐานะส่วนตัว
4. มีความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อนและชอบรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม
5. เป็นผู้ที่มีมนุษยธรรมสุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ความรู้สึกทั่วไปของนิสิตนักศึกษาพวกนี้ในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยคือ มีความรู้สึกระคนกันระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2

ส่วนใหญ่แล้วนิสิตนักศึกษาพวกนี้มักจะเกิดความไม่พอใจในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งนิสิตเกิดความรู้สึกขึ้นมาเองว่า ตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นทางออกของนิสิตนักศึกษาเหล่านี้คือ การริเริ่มสร้างความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3

อันเนื่องมาจากความเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นิสิตชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนิสิตปีที่ 3 ด้วยกันเองจะมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือมีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนิสิตปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง เช่น เคย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4

นิสิตนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย เขาจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบและประเพณีของนิสิตนักศึกษาด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัวเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

มีข้อที่น่าสนใจที่ น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 นั้นจะพบว่าเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 นั้น มักจะเป็นเพื่อนฝูงกันก็ต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กันและอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 ส่วนใหญ่ก็ต่างคนต่างอยู่และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกันและกัน

คุณสมบัติที่นิสิตนักศึกษาพึงได้รับการพัฒนา

การพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา จุดมุ่งหมายของการพัฒนานี้เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถสร้างสรรค์สังคม นำสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนิสิต นักศึกษาตลอดระยะเวลาที่เขายังอยู่ในสถาบัน ให้เขาได้พัฒนาถึงศักยภาพสูงสุดเท่าที่สถาบันจะทำได้

คุณสมบัติที่นิสิตนักศึกษาพึงได้รับการพัฒนานั้นในประเทศไทยซึ่งมีการศึกษาอย่างจริงจังเมื่อไม่นานมานี้เองโดยมีนักการศึกษาที่สำคัญเช่น วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ใน ไพฑูรย์ ลินลารัตน์, บรรณาธิการ 2529: 3-4) ได้ให้ความคิดเห็นว่านิสิตนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาทางด้านสติปัญญา
2. การพัฒนาวิชาชีพ
3. การพัฒนาอารมณ์
4. การพัฒนาทักษะทางสังคม
5. ความเป็นตัวของตัวเอง
6. การพัฒนาคุณธรรม
7. การพัฒนาทัศนคติ
8. การพัฒนาการจัดการ

ส่วน สำเนาวั ขจรศิลป์ (ใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 50-51) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตในการอภิปรายเรื่อง "กิจกรรมกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา" ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สรุปไว้ว่า นิสิตนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะ 6 ประการ (Totally Development) คือ

1. ความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพ
2. ทักษะในสังคม
3. การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
4. การเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง

5. การมีความรู้และประสบการณ์ในการรักษาสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ
6. การมีคุณธรรมจริยธรรม

ในการประชุมทางวิชาการเรื่อง งานบุคลากรนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาเยาวชน ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมณ อมรวิวัฒน์ (ใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 84-86) ได้พูดถึงการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่แท้จริงมิใช่บัณฑิตเทียมโดยสรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมให้มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ
2. ได้รับการฝึกหัดอบรม เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีคุณสมบัติทั้งภายนอกและภายใน คุณสมบัติภายนอกได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีบุคลิกภาพที่กลมกลืน ผสมผสานกับคนส่วนใหญ่ และสามารถที่จะโดดเด่นออกมาเป็นผู้นำของกลุ่มชนได้ มีมนุษยสัมพันธ์เพื่อการอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างราบรื่นและสงบสุข โดยจะต้องมีคุณธรรมนำคุณวุฒิ คุณสมบัติภายในได้แก่ การมีสุนทรียภาพเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม การมีจิตใจที่เป็นอิสระไม่ตกเป็นทาสของอาภิสลินใจ
3. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้แก่ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่น หรือการเสียสละการเป็นผู้นำที่มีระเบียบวินัย
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

ในต่างประเทศคุณสมบัติที่นิสิตนักศึกษาพึงได้รับการพัฒนานั้นได้มีการศึกษามานานแล้ว และศึกษาอย่างกว้างขวางดังเช่น ฮีท (Heath 1968: 91) เห็นว่าคุณลักษณะที่นิสิตนักศึกษาพึงได้รับการพัฒนา คือ การถึงซึ่งวุฒิภาวะตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ 5 ด้านคือ

1. ความสามารถที่จะแสดงออกซึ่งประสบการณ์ในรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ
2. ความสามารถที่จะสมาคมและเป็นศูนย์กลางของคนอื่น ๆ ได้
3. ความสามารถที่จะบูรณาการประสบการณ์ เปิดเผย ยึดหยุ่น และเปลี่ยนแปลง
4. ความสามารถที่จะควบคุม และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมได้
5. มีความมั่นคง ความสามารถยอมรับ และปรับตัวได้มากขึ้น

ขณะเดียวกันลักษณะทางบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาที่จะเกิดขึ้น 4 ด้านด้วยกันคือ

1. ด้านสติปัญญา (Intellectual) ความมีสติปัญญา มีเหตุผล การตัดสินใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ความคิดต่าง ๆ ได้
2. ด้านคุณค่า (Values) เกิดคุณค่าความต้องการที่จำเป็น มีแรงจูงใจ ความสนใจ การตัดสินใจถูกต้อง สำนึกในเป้าหมายชีวิต และทิศทางของตน
3. ความรู้จักตนเอง (Self-Knowledge) สำนึกในตนเอง การพัฒนาความเชื่อ ความเข้าใจในตนเอง
4. ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลอื่น (Interpersonal Relationship) การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รับผิดชอบต่อผู้อื่นที่อาจมีต่อตน

เฟรดเดอริก คูห์น (Coons อ้างถึงใน Upcraft 1982) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่นิสิตนักศึกษาคควรได้รับการพัฒนาให้เจริญงอกงามในระหว่างอยู่ในสถาบันการศึกษามี 5 ด้านดังนี้

1. การสร้างระบบคุณค่าบุคลิกภาพของตน
2. การพัฒนาความสามารถทางวิชาการและด้านสติปัญญา
3. การตัดสินใจด้านอาชีพและแบบแผนการดำเนินชีวิต
4. การสร้างเสริมและการดำรงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคคลอื่น
5. การพัฒนาเอกลักษณ์ของการแสดงบทบาททางเพศ และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม

อย่างไรก็ตามในเรื่องการพัฒนานิสิตนักศึกษาไม่ว่าในต่างประเทศหรือในประเทศ เราถือว่า ชิคเกอร์ริง เป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่ได้ศึกษาในเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง และเป็นแบบอย่างที่น่ามาใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงได้ยึดถือเป็นหลักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสหวิทยาลัย ซึ่ง ชิคเกอร์ริง (Chickering 1974: 8-19) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สถาบันอุดมศึกษาคควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนิสิตนักศึกษามี 7 ด้านคือ

1. การพัฒนาสมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถในการนำสมรรถภาพทางด้านสติปัญญา ร่างกายและทักษะในการปฏิบัติงานตลอดจนความสามารถทางด้านสังคมไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสมถูกต้อง

2. การพัฒนาอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการปรับสภาวะของจิตใจต่อพฤติกรรมและผลกระทบจากสภาพแวดล้อมพร้อมทั้งสามารถแสดงออกทางด้านพฤติกรรมอย่างเหมาะสมถูกต้อง
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความสามารถในการมีสภาพจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่มีความเสียสละ มีความเชื่อมั่น สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีจุดยืนเป็นของตนเอง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและสามารถดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ หมายถึง ความสามารถในการเลือกสรรสิ่งที่คิดว่าดีงามและถูกต้อง โดยยึดถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้องตามบทบาทของเพศของตน
5. การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถในการเลือกคบคนรวมทั้งเรียนรู้ที่จะปรับจิตใจและพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้
6. การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและกำหนดรูปแบบของการดำเนินชีวิต ตลอดจนลำดับของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีลักษณะประสานสัมพันธ์กันระหว่างด้านอาชีพ นันทนาการและวิถีชีวิต
7. การพัฒนาบูรณาการ หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานการสร้างค่านิยมของความ เป็นมนุษย์ ค่านิยมทางบุคลิกภาพและกำหนดความพอเหมาะพอดีเข้าด้วยกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

แนวคิดการพัฒนานิสิตนักศึกษานี้ในแวดวงอุดมศึกษาเป็นการประยุกต์ใช้โมทัศน์ในพัฒนาการของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการในระดับหลังมัธยมศึกษาพัฒนาการของมนุษย์นั้นมีแบบแผน มีระบบระเบียบ และเป็นกระบวนการตลอดชีวิต อันนำไปสู่ความเจริญทางการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง การควบคุมรับผิดชอบในตนเอง ซึ่งเป็นผลให้มีพฤติกรรมอันมีประสิทธิภาพ โมทัศน์ของการพัฒนานิสิตนักศึกษานับสนุนว่า การศึกษาหลังมัธยมศึกษาจะบูรณะความรู้ทางวิชาการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพัฒนาการของบุคคลในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ ความตระหนักทางวัฒนธรรม พัฒนาการระบบค่านิยม ความตระหนักในตนเอง ทักษะใน

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนเป็นสมาชิก การกำหนดความต้องการและทิศทางของตนเองจะเกิดขึ้นได้อย่างมีผลดี เมื่อทั้งการพัฒนาการทางปัญญา และพัฒนาการทางอารมณ์ ได้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในรูปของกิจกรรมสำคัญหรือรวมอยู่ในปณิธานของสถาบันอุดมศึกษา (Williamson and Biggs, อ้างถึงใน พรุฬี อาชวอำรุง 2525: 69-70)

มิลเลอร์ และปรินซ์ (Miller, and Prince อ้างถึงใน พรุฬี อาชวอำรุง 2525: 265) กล่าวว่า การพัฒนานิสิตศึกษานั้นไม่ใช่หน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน ผู้บริหารมหาวิทยาลัย หรือนุคลากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันโดยถือเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องยึดหลักดังนี้

1. การพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสะสมกันมาของการ เจริญเติบโต ด้านร่างกาย จิตใจและสังคม
2. การพัฒนามักจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่คาดว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่แต่ละคน หรือกุณุมบุคคลทำงานร่วมกัน เพื่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่า เพื่อตอบสนองภายหลังจากสิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้ว
3. ควรได้มีการสอนนิสิตนักศึกษาถึงความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จะช่วยให้พวกเขาเกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ
4. ควรให้นิสิตศึกษามีโอกาสแก้ปัญหาเพื่อให้มีความก้าวหน้าในการพัฒนา
5. การพัฒนาจะเป็นไปได้มากขึ้น ถ้านิสิตนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันในอันที่จะเสริมสร้างการพัฒนานั้น
6. ควรให้นิสิตศึกษามีอิสระที่จะได้ลองแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก โดยไม่ต้องกลัวการโจมตี หรือการปฏิเสธความคิดเห็น
7. นิสิตนักศึกษาต้อง เป็นผู้เริ่มต้นด้วยตัวเองที่จะก้าวไปข้างหน้าตามขีดความสามารถตนและจะต้องประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนก่อนจะผ่านพ้นไป ตลอดจนกระบวนการพัฒนา
8. นิสิตนักศึกษาควรมีโอกาสได้ค้นหาความต้องการของตนเองที่จะเกิดการพัฒนา และตัดสินใจว่าการเรียนรู้อย่างไรที่เขาต้องการ และทำอย่างไรจึงจะบรรลุความต้องการนั้น

9. นิสิตนักศึกษาควรมีโอกาสได้สังเกต และมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มีพฤติกรรมที่สังคมยกย่องและมีคุณธรรม คุณลักษณะ ตลอดจนกระบวนการที่เป็นแบบอย่างที่ดี

10. ควรให้นิสิตนักศึกษาได้เข้าถึงแหล่งของกำลังคน กำลังทรัพย์ และข้อมูลจำเป็นต่อการพัฒนา

11. การทราบผลที่เที่ยงตรงอันเกิดจากการกระทำของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนา

12. การเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติและลองใช้ความคิดและวิธีการใหม่ ๆ จะช่วยให้เกิดการพัฒนา

13. การเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ซับซ้อนและการนำความรู้ไปใช้ในเวลาอันควร ในชีวิตจริง เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน

ส่วน บราวน์ (Brown, อ้างถึงใน พรชูลี อาชวอำรุง 2525: 252) ก็ได้สรุปมโนทัศน์ของการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะของนิสิตนักศึกษาเมื่อเข้าสู่สถาบัน มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่ออิทธิพลที่สถาบันอาจมีต่อประสบการณ์ของเขา

2. เวลาที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นช่วงที่พัฒนาการที่มีนัยสำคัญต่าง ๆ เกิดขึ้น ในตัวนิสิตนักศึกษา

3. มีโอกาสในโปรแกรมระดับอุดมศึกษาที่จะส่งอิทธิพลต่อประสบการณ์พัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา

4. ปัจจัยในสิ่งแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลสูงสุดต่อกระบวนการพัฒนาการ ได้แก่ กลุ่มนิสิตนักศึกษา สถานที่พักอาศัย คณาจารย์ และประสบการณ์ภายในห้องเรียน

5. การเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์กับลักษณะเบื้องต้นของนิสิตศึกษากับความกดดันต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของสถาบัน

อย่างไรก็ตาม การพัฒนานิสิตศึกษานั้นมีองค์ประกอบหลายด้านด้วยกันที่สำคัญประการหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมดังที่ Stoner and Yokie (อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใน พรชูลี อาชวอำรุง : บรรณาธิการ 2525: 95) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการพัฒนาการ

ของนิสิตนักศึกษาอย่างมาก และได้เสนอแนะว่า สถาบันอุดมศึกษาควรจัดสิ่งแวดล้อมให้ส่งเสริมคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. ระเบียบวินัยของตนเอง
2. สัมฤทธิผลทางการเรียน
3. พัฒนาทักษะทางสังคม
4. โภชนาการ
5. โปรแกรมทางนันทนาการ
6. ความปลอดภัย
7. สุขภาพอนามัย
8. พัฒนาความเป็นผู้นำ

สำหรับในประเทศไทยมีนักการศึกษาที่ให้ความสนใจด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาและได้เสนอแนวคิดเพื่อการพัฒนาไว้มากมาย จักนำมากล่าวพอสังเขป ดังต่อไปนี้

วัลลภา เทพหัสติน ณ อยุธยา (2530: 118-125) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ ผดุงไว้ซึ่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การค้นคว้า และการอบรมสั่งสอนให้คนพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา ความคิด การระมัดระวังอารมณ์ ความประพฤติ การสังคม การเมือง และการยกระดับจิตใจ เยี่ยงปัญญาชน หน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนานิสิตศึกษามีแนวทางดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาเอกลักษณ์บุคคล มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้ เป็นคนที่มีเอกลักษณ์ของตน มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง พอใจและภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์ของตน การพัฒนาเอกลักษณ์บุคคลนี้ มุ่งพัฒนา 4 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ ด้านจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ
2. การพัฒนามนุษย์เพื่อครอบครัว เรื่องนี้ควรจะได้พัฒนาหรือเตรียมตัวของบัณฑิต เพื่อการไปสู่ชีวิตที่ดีในครอบครัว ซึ่งจะจัดหลักสูตรให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้เรียนรู้หรือรับรู้ไว้เพื่อการเตรียมการในอนาคต
3. การพัฒนามนุษย์เพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการเตรียมให้พร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ และมหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่ให้ความรู้ทางวิชาชีพเท่านั้น ในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศมีการเตรียมข้อมูล การแนะนำนิสิตนักศึกษาให้ได้รับความรู้ และการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ แนะนำให้นิสิตนักศึกษาได้รู้จักคิด และรู้จักแยกแยะประเภท

ของงานและความสนใจ เมื่อนิสิตนักศึกษารู้แนวทางก็จะเตรียมความสามารถ และประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน

4. การพัฒนามนุษย์เพื่อสังคม มหาวิทยาลัยจะต้องจัดสิ่งแวดล้อม กิจกรรมหลักสูตร และการเรียนการสอน เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ สำคัญที่สุดของการอยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่ม ตระหนักในบทบาทของการรู้จักคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ขนบประเพณีไทย การพัฒนาทักษะทางสังคม มหาวิทยาลัยควรได้บททวนของการเตรียมคนในสังคมให้มากขึ้นในการฝึกอบรมให้นิสิตนักศึกษารู้จักทักษะทางสังคม การพัฒนาความมีสิทธิ เสรีภาพในขอบเขต ซึ่งมหาวิทยาลัยควร เน้นการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้รู้จักสิทธิ เสรีภาพและความรับผิดชอบของตนเองต่อคนอื่น เปิดโอกาสให้มืองค์การบริหารนิสิตนักศึกษา

ส่วนปัจจัยที่จะพัฒนานิสิตนักศึกษา สำเนา ขจรศิลป์ (ใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 51) ได้ให้ไว้ดังนี้

- ปัจจัยที่ 1 ด้านวิชาการ เป็นเรื่องหลักสูตร การสอน การวัดผล
- ปัจจัยที่ 2 การบริหาร ได้แก่ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย
- ปัจจัยที่ 3 ด้านกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่ บริการและกิจกรรม
- ปัจจัยที่ 4 บุคลากร ได้แก่ ชนิด จำนวน คุณภาพ กำลังขวัญ
- ปัจจัยที่ 5 ด้านสภาพแวดล้อมในสถาบัน เช่น ขนาดของสถาบัน บริเวณอาคารต่าง ๆ
- ปัจจัยที่ 6 กลุ่มเพื่อนนิสิตนักศึกษา
- ปัจจัยที่ 7 ตัวนักศึกษาเอง มีบุคลิกภาพอย่างไร มีสติปัญญาอย่างไร
- ปัจจัยที่ 8 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

สุมน อมรวิวัฒน์ (ใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 83-84)

ก็ได้กล่าวถึงการพัฒนานิสิตนักศึกษาขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1. ผู้สอนต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์
- 2. จัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ และสิ่งเร้าที่ดี
- 3. เรียนรู้ด้วยตนเอง
- 4. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิด ความสามารถ การเลือกและตัดสินใจ

อย่างเต็มที่

สำหรับแนวทางที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาเกิดการพัฒนา อิศารัตน์ บุญนุษ (2528: 363) ได้เสนอคือ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถาบันที่สนองต่อความต้องการของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในอนาคตของนิสิตนักศึกษาได้แก่

1. ความสามารถในการวางแนวทางชีวิตของตน
2. ความสามารถในการวางแผนอาชีพ
3. ความสามารถทางสังคม
4. ความเป็นผู้นำและบำเพ็ญประโยชน์

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษานักการศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดของซิคเกอร์ริงเป็นแนวคิดที่ครอบคลุม แนวคิดต่าง ๆ ทั้งหมด และยังมีแนวคิดของนักการศึกษาอื่น ๆ ที่สนับสนุน แนวคิดของซิคเกอร์ริงในแต่ละด้านดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถภาพ (Achieving Competence) นิสิตนักศึกษาต้องได้รับการพัฒนาทั้ง 3 ด้านคือ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถทางด้านพลศึกษา ทัศนศึกษา ความสามารถทางด้านสังคมศึกษาและการปรับตัวให้เข้าร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งเปรียบคล้ายกับคราคที่ชาวมาใช้ไทยพาง อันหนึ่ง คือ สติปัญญา อันที่สองคือ พลศึกษา ทัศนศึกษา อันที่สามคือ สังคมศึกษาและการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ สิ่งสำคัญที่สุดของคราคก็คือ ค้ำ (Handle) ซึ่งจำเป็นจะต้องรวบรวมความสามารถในทุกด้านที่มีความสัมพันธ์ออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จสูงสุด (Chickering 1974: 8-19)

ความสามารถของแต่ละคน เป็นสิ่งที่ค่อย ๆ สะสมติดต่อกันมาเป็นลำดับตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งเข้าสู่วัยนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย การพัฒนาความสามารถทางด้านสติปัญญาจะมุ่งไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมของคน ความสามารถด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมายต้องการความร่วมมือจากผู้อื่น การทำงานอย่างบรรจวุฒิตุประสงค์จะต้องใช้ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นอย่างค้ำ

ในเรื่องของสติปัญญามีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้รวบรวมความหมายของสติปัญญาไว้หลายท่าน เช่น

เวอร์นอน (Vernon 1973: 9) ได้ให้ความหมายไว้ 3 แนว

1. สถิติปัญญา หมายถึง สมรรถภาพของบุคคลที่มีมาแต่กำเนิด โดยได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ สมรรถภาพนี้จะเป็นตัวกำหนดศักยภาพของความเจริญเติบโตทางสมองของบุคคล

2. สถิติปัญญา หมายถึง ความเฉลียวฉลาดของบุคคลในการเรียนรู้ การเข้าใจ และการให้เหตุผลต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สถิติปัญญา หมายถึง อายุสมองหรือไอคิว หรือคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ ส่วนการพัฒนาสถิติปัญญาพระราชวรณีย์ (2527: 52) ได้อธิบายกระบวนการพัฒนาปัญญาภายในบุคคลว่า วิธีทำให้เกิดปัญญามี 3 วิธีคือ

1. จินตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากความคิด การพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง
2. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการสดับเล่าเรียนหรือถ่ายทอดต่อกันมา
3. ภวานามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ ผักกาดอบรม

พระราชวรณีย์ ได้อธิบายต่อไปว่า นอกจากวิธีการทั้ง 3 ที่ทำให้เกิดปัญญาแล้ว ยังมีกิจกรรมอีกหลายอย่างที่พึงใช้ประกอบในกระบวนการก่อให้เกิดปัญญา คือ

1. การฟัง ชักถาม สอบค้น (สวนะ และปริจฉา)
2. การสนทนา ถกเถียง อภิปราย (สากัจฉา)
3. การสังเกต ดู ฝ้าดู ดูอย่างพิณีจ (บัสสนะ หรือ นิชฌาน)
4. การพิจารณาโดยแยกกาย (โยนิโสมนสิการ หรือ โยนิโสอุปริกษา)
5. การชั่งหาเหตุผล (ตุลนา)
6. การไตร่ตรอง ตรวจสอบ ทดสอบ สอบสวน ทดลอง (วิมังสา และวิจัย)
7. การสืบค้น ผักกาดทำบ่อย ทำให้มาก (อเสวนะ ภาวนาและพหุสิทธิ์)

ในด้านสมรรถภาพทางกาย สมรรถภาพทางกายที่ดีเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ และเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะทำให้มนุษย์สามารถประกอบภารกิจในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างผลผลิตได้ในระดับสูง อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาประเทศ มีนักพลศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายสมรรถภาพทางกายไว้ เช่น

คอร์ริแกน (Corrigan 1969: 3) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถภาพทางกาย หมายถึง ความสามารถของร่างกายในการทำงานในชีวิตประจำวัน โดยไม่เหน็ดเหนื่อย

ส่วน วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523: 88) กล่าวว่า สมรรถภาพทางกายเป็น ความสามารถของร่างกายในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีความเหนื่อยอ่อนจนเกินไป และสามารถสงวนถนอมกำลังงานไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและ ใช้ในเวลาว่างเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิงในชีวิตของตนเองด้วย ซึ่งสมรรถภาพทางกาย มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. ความทนทานของร่างกายโดยรวม (Cardiovascular Fitness) เป็นประสิทธิภาพของการทำงานประสานกันระหว่างระบบไหลเวียนโลหิต และระบบหายใจ (Cardiorespiratory efficiency) โดยร่างกายสามารถยืนหยัดที่จะทำงานได้เป็นระยะเวลา นาน ได้งานมาก แต่เหนื่อยน้อย เมื่อหยุดงานแล้วร่างกายจะสามารถคืนสู่สภาพปกติได้เร็ว กิจกรรมที่ช่วงส่งเสริมให้มีความทนทานในด้านนี้ ได้แก่ การวิ่ง 5,000 เมตร 1,000 เมตร หรือ วิ่งมาราธอน

2. ความทนทานของกล้ามเนื้อ (Muscular Endurance) เป็นความสามารถ ของการทำงานของกล้ามเนื้อ เฉพาะส่วนซ้ำซากได้ระยะเวลา นาน โดยได้งานมากแต่เหนื่อยน้อย กิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความทนทานของกล้ามเนื้อเฉพาะได้แก่ การดึงข้อหลาย ๆ ครั้ง การดันพื้น หลาย ๆ ครั้ง การทำลูก-นั่ง การรองแขนท่อนล่างเป็นระยะเวลา นาน ๆ และการนั่งเป็นรูปตัว "วี" เป็นเวลานาน ๆ

3. พลังหรือกำลังของกล้ามเนื้อ (Muscular Strength) คือ ความสามารถ ของกล้ามเนื้อในการหดตัวเพื่อทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดได้อย่างเต็มที่ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยกล้ามเนื้อส่วนหนึ่งส่วนใดหรือกล้ามเนื้อของร่างกายหลาย ๆ ส่วนทำงานร่วมกัน เช่น ความ สามารถในการบีบมือซ้ายหรือขวา การยกน้ำหนัก การดึงไดนาโมมิเตอร์ เป็นต้น

4. พลังติดของกล้ามเนื้อ (Muscular Power) คือ ความสามารถของกล้ามเนื้อ ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือหลาย ๆ ส่วนของร่างกายในการหดตัว เพื่อทำงานอย่างรวดเร็วและแรงในจังหวะ หนึ่งจังหวะใด พลังติดนั้นเป็นผลงานของการหดตัวของกล้ามเนื้อเพียงครั้งเดียวจังหวะเดียว กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับพลังติดของกล้ามเนื้อ ได้แก่ การยืน กระโดดไกล การยืนกระโดดสูง การพุ่งแหลน การทุ่มน้ำหนัก เป็นต้น

5. ความเร็ว (Speed) คือ ความสามารถในการหดตัวหลาย ๆ ครั้ง ติดต่อกันของกล้ามเนื้อส่วนหนึ่งส่วนใด หรือกล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนของร่างกายร่วมกัน เพื่อทำงาน ให้ได้ผลงานมากในเวลาอันรวดเร็ว เช่น การหดตัวเพื่อช่วยให้ร่างกายได้เคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยัง อีกที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็ว กิจกรรมเหล่านี้ เช่น การวิ่งระยะทาง 50 เมตร หรือการวิ่งระยะ 10 เมตร

6. ความคล่องตัว (Agility) คือ ความสามารถในการหดตัวของกล้ามเนื้อ ของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมกันเพื่อให้ร่างกายสามารถเปลี่ยนตำแหน่งและทิศทางในการ เคลื่อนไหวได้ด้วยความรวดเร็ว เช่น สามารถนั่งลงและยืนขึ้น สลับกันได้ด้วยความรวดเร็ว การ วิ่งกลับตัวไปมาได้ด้วยความเร็ว หรือสามารถที่จะวิ่งกลับตัวไปทางซ้ายที่และขวาที่ด้วยความเร็ว เป็นต้น

7. ความอ่อนตัว (Flexibility) คือ ความสามารถในการเหยียดตัวของ ข้อต่อของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อให้สามารถเคลื่อนไหวได้ในบริเวณที่กว้างที่สุด เช่น การ ยืนเข้าดิ่งก้มตัวแตะพื้น การยืนเข้าดิ่งแอ่นลำตัวทงายหลัง เอามือแตะพื้นไปข้างหลัง

8. การทรงตัว (Balance) คือ การที่ประสาทรับความรู้สึกของร่างกาย โดยเฉพาะที่อยู่ในกล้ามเนื้อ ข้อต่อ ส่วนในของหู และประสาทตาเพื่อรักษาดุลย์ของร่างกายให้ อยู่ในท่าทางต่าง ๆ เช่น การเดินบนเส้นตรงด้วยปลายเท้าต่อกัน การยืนด้วยเท้าเดียวทั้งสองกาง ออกไปทางข้าง เป็นต้น การทรงตัวควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝนเป็นประจำ จึงจะสามารถทรงตัวได้ดีขึ้น

ในเรื่องการพัฒนาสมรรถภาพยังมีอีกด้านหนึ่งที่สำคัญคือ การปรับตัวได้เข้ากับผู้อื่น ได้ ในการปรับตัวนี้มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับบุคลิกภาพ (Personality) เพราะการจะปรับตัว ได้ดีขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า "บุคลิกภาพ" ไว้ดังนี้

ออลพอร์ต (Allport 1972: 8) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพ เป็นหมวดหมู่ของระบบทางจิตที่มีพลังในตัวบุคคลและเป็นตัวกำหนดการปรับตัวของแต่ละบุคคล ส่วน สุชา จันท์เอม (2520: 120) ได้ให้คำจำกัดความว่า บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ รวมกันในตัวบุคคล และวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านั้น จะคงดีหรือไม่ดีผิดหรือถูก

จึงกล่าวได้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม และสภาพแวดล้อมประกอบกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงออกให้เห็นด้วยลักษณะทางกาย อารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ความสามารถ ประสบการณ์ และการแสดงออก ซึ่งเป็นตัวกำหนดในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถภาพ จะเกิดขึ้นได้และมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ทั้ง

3. ด้านจะต้องประสานสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น และค่อย ๆ สะสมมาจากวัยเด็ก จนกระทั่งเข้าสู่ วัยนิตินักศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาตามวัยของตนเอง

2. การพัฒนาอารมณ์ (Managing Emotions) รายงานที่เกี่ยวกับนิตินักศึกษา ส่วนมากกล่าวอย่างชัดเจนว่า การพัฒนาอารมณ์ได้นั้นจะมีพื้นฐานมาจากการรู้จักควบคุมสภาวะจิตใจของตนเอง เป็นสำคัญ แรงกระตุ้นที่สำคัญสองประการของการพัฒนาอารมณ์ ได้แก่ ความก้าวร้าว และเรื่องเพศ การพัฒนาอารมณ์นั้นจะไม่เกิดจากการบังคับของพ่อแม่ และจะไม่เกิดจากหมู่เพื่อนหรือวัฒนธรรม แต่การรู้จักพัฒนาอารมณ์นั้นจะเกิดจากภายในจิตของผู้นั้นเอง เมื่อรู้จักสามารถพัฒนาอารมณ์ของตนได้ นิตินักศึกษาก็สามารถเชื่อมสัมพันธ์ตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ รับรู้ในทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ (Chickering 1974: 8-19)

ในการดำเนินชีวิตของบุคคลภายในสังคมต้องมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้นระหว่างบุคคล ลอเออร์ และ แฮนเดล (Lauer & Handle 1977: 41) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งมีอิทธิพลย้อนกลับต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา (Reciprocally Influenced) เช่นเดียวกับที่ ฮอลันเดอร์ (Hollander 1981: 320) อธิบายว่าปฏิสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์เบื้องต้นที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เกิดเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน (Interdependence) ทั้งนี้การแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และเกิดควบคู่ไปกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วย ดังที่ สตรองแมน (Strongman 1978: 205) กล่าวไว้ว่า เมื่อใดที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการเผชิญหน้าหรือไม่ก็ตาม การแสดงออกของอารมณ์ย่อมเกิดขึ้นโดยที่บุคคลจะสังเกตพิจารณาลักษณะการแสดงออกที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเอง นำไปสู่พฤติกรรมตอบสนอง เกิดเป็นปฏิริยาโต้ตอบระหว่างบุคคล ดังนั้นการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลจึง เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดปฏิริยาตอบสนองระหว่างบุคคลตลอดเวลา

อารมณ์เป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาให้ความสนใจศึกษามาเป็นเวลานาน การให้คำจำกัดความตลอดไปถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์จึงมีมากมาย ทั้งนี้มีทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดอารมณ์ซึ่งได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมาก คือ ทฤษฎีของเจมส์-แลงก์ (James-Lange Theory) ทฤษฎีของแคนนอน-บาร์ด (Cannon-Bard Theory) และทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์ของบริดจ์ส์ (Bridges Theory of Emotional Development)

ทฤษฎีของเจมส์-แลงก์ (James-Lange Theory 1884)

วิลเลียม เจมส์ (William James) และคาร์ล แลงก์ (Carl Lange) ได้เสนอแนวคิดของการเกิดอารมณ์ไว้คล้ายคลึงกัน โดยอธิบายว่าอารมณ์เป็นผลสะท้อนโดยตรงของการตอบสนองทางร่างกาย ซึ่งมีระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic nervous System) เป็นกลไกที่สำคัญ (Marx 1976: 486) ทั้งนี้ขั้นตอนของการเกิดอารมณ์เริ่มจากการที่บุคคลรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอันดับแรก จากนั้นจะมีปฏิกิริยาตอบสนองทางร่างกาย และในขั้นสุดท้ายก็คือเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อเราเห็นเสือ เราจะวิ่งหนี แล้วจึงเกิดอารมณ์กลัวขึ้น นั่นแสดงว่าอารมณ์ความรู้สึกจะเกิดภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายหรือการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภายนอก (Startain, North Strange and Chapman 1973: 330)

ทฤษฎีของแคนนอน-บาร์ด (Cannon-Bard Theory 1977: 1934)

วอลเตอร์ แคนนอน (Walter Cannon) และบาร์ด (Bard) ไม่เห็นด้วยกับขั้นตอนการเกิดอารมณ์ของเจมส์-แลงก์ ทฤษฎีแคนนอน-บาร์ด จึงเสนอว่าอารมณ์เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาหนึ่งของบุคคล ทั้งนี้ประสบการณ์ของอารมณ์จะถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกไปสู่ระบบความรู้สึก (Sensory System) และขณะเดียวกันนั้นระบบประสาทอัตโนมัติก็ถูกกระตุ้นอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน ทำให้เกิดการตอบสนองทางร่างกายขึ้น ดังนั้นอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่เกิดจากการตอบสนองของร่างกายกับประสบการณ์ของอารมณ์ในช่วงเวลาเดียวกัน หรือเป็นการรวมกันระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสรีระของร่างกาย และข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่กระตุ้นอารมณ์นั้น ข้อมูลที่ประกอบกันขึ้นมานี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นตัวกำหนดธรรมชาติและระดับความเข้มของอารมณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

ทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์ของบริดจส์ (Bridges Theory of Emotional Development)

บริดจส์กล่าวถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของมนุษย์ ซึ่งพัฒนาการทางอารมณ์ระหว่าง 2 ปีแรกของชีวิต ทารกแรกเกิดจะมีสภาวะอารมณ์ตื่นตัว (Excitement) ตอบสนองต่อสิ่งเร้ารอบข้าง อารมณ์ตื่นตัวนี้จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ และนำไปสู่อารมณ์หลัก 2 ด้าน คืออารมณ์พอใจเป็นสุข (Delight) กับอารมณ์ไม่พอใจเป็นทุกข์ (Distress) โดยที่เด็กจะแสดงอารมณ์พอใจออกมาด้วยการผ่อนคลาย (Relax) การยิ้ม การออกเสียงรับตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เขาพอใจ ส่วนอารมณ์ที่ไม่พอใจ เด็กจะแสดงออกมาด้วยการร้องไห้ อายุประมาณ 6 เดือน อารมณ์ไม่พอใจจะแยกออกมาเป็นอารมณ์อื่น ๆ คืออารมณ์กลัว ขยะแขยงและโกรธ เมื่ออายุประมาณ 12 เดือน อารมณ์พอใจก็จะแยกออกมาเป็นอารมณ์ย่อย ๆ คืออารมณ์ร่าเริงยินดี (Elation) ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งของ อารมณ์รัก (Affection) ต่อผู้อื่น อายุ 18 เดือน อารมณ์ไม่พอใจจะแสดงออกมาเป็นอารมณ์อิจฉา (Jealousy) ส่วนอารมณ์พอใจจะตอบสนองในทางบวกต่อผู้ใหญ่ และเด็กคนอื่น ประมาณ 24 เดือน หรือ 2 ขวบ เด็กจะแสดงอารมณ์สนุกสนาน (Joy) ที่เป็นส่วนหนึ่งของอารมณ์พอใจ

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าอารมณ์เป็นภาวะที่เกิดจากการรวมกันขององค์ประกอบ 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งเร้าภายนอก (Stimulus Factors) ที่ส่งผลต่อระบบความรู้สึกของบุคคล องค์ประกอบด้านสรีระ (Physiological Factors) ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของบุคคล และองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Factors) เกี่ยวข้องกับความจำ และประสบการณ์ในอดีตของบุคคลซึ่งมีผลต่อการประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Hilgard, Atkinson & Atkinson 1979: 335)

3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Becoming Autonomous) การเป็นตัวของตัวเองนั้น หมายถึง ความมีสภาพจิตใจที่มั่นคงแน่นอน สามารถดำเนินการและประสานงานกับบุคคลอื่นและสังคมได้เป็นอย่างดี การบรรลุถึงความเป็นตัวของตัวเองนี้ต้องอาศัยทั้งความเป็นอิสระทางด้านจิตใจและสื่อหรือเครื่องมือ และยอมรับในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

พัฒนาการความเป็นอิสระด้านอารมณ์และจิตใจ เริ่มจากการไปผูกพันพึ่งพาพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่หรือสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ภูมิภาคทางอารมณ์จะเกิดขึ้น เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต นักศึกษากับบิดามารดาหรือเพื่อน เป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนความเคารพนับถือ และช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน พัฒนาการความเป็นอิสระด้านสื่อหรือเครื่องมือจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความสามารถในการกำหนดวิถีชีวิตตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็ง และสามารถเดินทางออกจากที่แห่งหนึ่งไปยังที่อีกแห่งหนึ่งได้ หากคิดว่าคุ้มค่าที่จะทำเช่นนั้น การยอมรับในการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นตัวของตัวเอง นิสิตนักศึกษาจะต้องตระหนักว่า บิดามารดามิใช่ผู้ค้ำจุนตลอดไป ตัวนักศึกษาเองจะต้องทำงานเพื่อหารายได้มาสนับสนุน นิสิตนักศึกษาไม่สามารถแสวงหากำไรจากสังคมแต่ฝ่ายเดียว เขาจะต้องอุทิศ และแบ่งปันให้แก่สังคมบ้าง การให้และการรับถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและคู่กันเสมอ (Chickering 1974: 8-19)

นิสิตนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่น คือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากในทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม เพราะเป็นระยะที่เด็กต้องพึ่งตนเองและต้องตัดสินใจเอง พยายามที่จะให้คนมีฐานะเป็นบุคคลหนึ่งและให้คนอื่นรับรู้ฐานะของคนเป็นระยะที่สติปัญญาของเด็กขยายและพัฒนา และเป็นระยะเวลาที่เด็กหมกมุ่นอยู่กับกลุ่มหรือคณะ และการกระทำที่เรียกร้องความสนใจของเพศตรงข้าม เซอล็อค (Hurlock 1975: 174) จากลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ความสัมพันธ์กับครอบครัวและอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อนิสิตศึกษาน้อยลง แต่มีสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทต่อนักศึกษามากขึ้น ซึ่งจะเรียนจากสื่อมวลชน จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมจัดขึ้น และที่สำคัญที่สุด คือกลุ่มเพื่อน ดังนั้น เพื่อน การคบเพื่อน และสังคมวัยรุ่น จึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กวัยนี้เป็นอย่างมาก

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อวัยรุ่นมีความสำคัญมาก นักศึกษาจะได้รับความคิดและประพฤติดีปฏิบัติตามเพื่อน ใครคิดอะไรขึ้นใหม่ถ้าเป็นที่ถูกใจ เด็กก็จะยอมรับมาปฏิบัติ เพื่อนรุ่นเดียวกันเห็นเข้าก็เอาอย่างกันเป็นทอด ๆ จนแพร่หลายไปยังทุกส่วนของประเทศ สื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพสูงก็จะมีส่วนช่วยให้วัฒนธรรมวัยรุ่นเผยแพร่ได้กว้างขวางและรวดเร็วมากขึ้น

การคบเพื่อนของวัยรุ่น จะมีการรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของสมาชิกที่มาวมกลุ่มกัน ซึ่งนักจิตวิทยา เซอล็อค (Hurlock 1968: 411-412) ได้จัดประเภทของเพื่อนที่วัยรุ่นคบออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. เพื่อนคู่หู (Chums or Pals) เป็นเพื่อนที่เด็กสนิทสนมและไว้วางใจมากที่สุด และไม่มีความลับต่อกัน

2. เพื่อนสนิท (Cliques) เป็นเพื่อนสนิทที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เป็นกลุ่มมีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 3-4 คน ซึ่งจะไปมาหาสู่กันมิได้ขาด มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือกันในยามยาก มิตรภาพในกลุ่ม เพื่อนสนิทมักจะมีอารมณ์ดีไปจนตลอดชีวิตจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพสูง

3. หมู่คณะ (Crowds) เป็นเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน มีอุดมคติทางสังคมเหมือนกัน เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของกลุ่ม เพื่อนวัยรุ่น ความสัมพันธ์ทางสังคมต่างจาก 2 กลุ่มแรก และไม่จำเป็นต้องอยู่ในชั้นเดียวกัน โดยทั่วไปเพื่อนกลุ่มนี้อาจจะประกอบด้วยกลุ่มเพื่อนสนิทก่อนแล้ว อาจมีเพื่อนอยู่ชุกชุมมาเพิ่มหรือมีกลุ่มเพื่อนสนิทอื่น ๆ มาเพิ่มรวมเป็นหมู่คณะ กิจกรรมของหมู่คณะส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาความบันเทิงใจ ซึ่งแยกออกเป็นกิจกรรมประเภทการเล่น การพูดคุย และการกิน

การรวมกัน เป็นหมู่คณะของวัยรุ่น มีทั้งผลดีและผลเสีย ดังที่ บุญเกิด เสกธีระ (2522: 162) กล่าวถึงผลดีของการรวมกัน เป็นหมู่คณะดังนี้ คือ ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจ ไม่ว่าเหตุขาดเพื่อน ทำให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เข้าใจจิตใจและนิสัยต่าง ๆ ของคน พร้อมทั้งรู้จักปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี รู้จักมารยาทในสังคมทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยฝึกการตัดสินใจและช่วยให้เกิดความรักหมู่คณะซึ่งจะขยายไปสู่สังคมและประเทศชาติ ส่วนด้านผลเสีย นั้นมีดังนี้คือ ทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบต่อการเรียนและการงานทางบ้าน ถ้าไปมั่วสุมกับเพื่อนมากเกินไป ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม และแตกความสามัคคีขึ้น เมื่อไม่พอใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ถ้าเด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าเหว่ เกิดปมด้อยมักจะแสดงพฤติกรรมหลบซ่อนไม่ยอม เข้ากับหมู่เพื่อน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาได้

นักการศึกษาไทย (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ 2519: 67-69) ได้กล่าวถึงสังคมของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นมีการจัดกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการขึ้นในประเภทหนึ่ง คือกลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไม่มีระเบียบพิธี แต่เป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีรสนิยมตรงกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันบางอย่าง สมาชิกภาพในกลุ่มไม่เป็นที่แน่นอน บางคนเข้าร่วมกลุ่ม ในระยะหนึ่งแล้วแยกตัวเองออกไป บางทีกลับมาเข้าร่วมกลุ่มอีก สุดแต่ความประสงค์ของตนเองและความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มนั้น ๆ

นอกจากกลุ่มเพื่อนยังมีกลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มนี้มีความสนิทสนมมากพอที่จะเล่าความลับได้ภายในกลุ่มเด็กวัยรุ่นอาจเลือกเพื่อนสนิทได้เพียงหนึ่งหรือสองคน เท่านั้น กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นสูง และช่วยให้ปรับตนเองได้ดีพอที่จะครองตนอย่างราบรื่นในวัยรุ่น

อีกกลุ่มหนึ่งคือ เพื่อนต่างเพศ การศึกษาในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนชายหญิง ได้ศึกษาเล่าเรียนและใกล้ชิดกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวจึงเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในบางครั้งอาจรักกันในฐานะหนุ่มสาวที่ชอบพอกัน หรือพอใจที่จะได้เที่ยวด้วยกันอย่างเปิดเผย และสนิทสนมรักใคร่กัน

ในการคบเพื่อนต่างเพศ เด็กวัยรุ่นมักจะมีความกังวลใจ และลำบากใจในการ ที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับเพื่อนต่างเพศมีทั้งสภาพที่เป็นเพื่อน ฝูงและในฐานะคู่สมรสในอนาคต ผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นนี้ มักจะขัดขวางการคบหา สมาคมกันระหว่างเด็กหญิงและชายซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะเด็กวัยรุ่นนี้หลบหลีกผู้ปกครอง ไปนัดเพื่อน หรือเที่ยวกันนอกบ้านจนบางรายฝ่ายหญิง เกิดตั้งครรภ์ก่อนสมรสและมีการทำแท้งที่ผิด กฎหมายขึ้น

นอกจากนี้ ในปัจจุบันปัญหาการติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการคบเพื่อน จริศ สุวรรณเวลา และคณะ (2521: 8 และ 16) ได้ศึกษาปัญหาการติดยาเสพติดในประเทศไทย พบว่า เด็กที่ติดยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีชื่อเสียงคือ เพื่อนร้อยละ 77 ติดยาเสพติด ครั้งแรกจากเพื่อน ร้อยละ 70 บอกว่าเพื่อนแนะนำให้รู้จักเสพติด การใช้จ่ายครั้งแรกกระทำที่บ้าน เพื่อนและเพื่อนแนะนำให้รู้จักยาเสพติดร้อยละ 40 ใช้จ่ายครั้งแรกเมื่ออยู่กับเพื่อนหลายคน ผู้ติดยา เป็นผู้ที่หันไปหาเพื่อนเมื่อมีปัญหา

จากที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า นักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่เด็กคบค้าสมาคม กับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด เป็นวัยที่เด็กออกนอกบ้านมากกว่าปกติ และเป็นวัยที่เด็กกำลังต้องการเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งเกี่ยวกับคน เด็กจะไม่เรียนเฉพาะที่บ้านหรือสถาบัน แต่จะเรียนหลายสิ่งหลาย อย่างจากเพื่อนด้วย ดังนั้นเพื่อน การคบเพื่อน และสังคม วัยรุ่นในส่วนตัว จึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนา การของเด็กวัยนี้เป็นอย่างมาก

4. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ (Establishing Identity) การพัฒนาเอกลักษณ์ เฉพาะของนิสิตนักศึกษาขึ้นอยู่กับแนวทางการพัฒนาที่กล่าวผ่านมาแล้วคือ ความสามารถจัดอารมณ์ และการเป็นตัวของตัวเอง เอกลักษณ์เฉพาะคนหมายถึง ตัวบุคคลที่รู้สึกที่กำลังจะเป็นอะไร สำนึกที่เป็นเอกลักษณ์ของคนเองนั้น เกิดจากการรวมเอาความรู้สึกทั่วทั้งร่างกาย จินตนาการ ภาพพจน์ สำเนียงข้อความตรงลำคอเนื่องเข้าด้วยกัน การพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะคนเกี่ยวข้องกับ โดยตรงกับทัศนคติด้านความต้องการทางกายภาพ บุคลิกลักษณะท่าทางและการแสดงออกทาง เพศอย่างชัดเจน ซึ่งรวมความถึงบทบาทด้าน เพศของตนและพฤติกรรมทาง เพศที่เหมาะสมด้วย

(Chickering 1974: 8-19)

ความมีเอกลักษณ์สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับค่านิยม ซึ่งค่านิยมมีบทบาทต่อพฤติกรรมของบุคคล มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน ค่านิยมเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมด้วย ตลอดชีวิตของคนเราจะพบกับสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เราสนใจและไม่สนใจ ต้องการและไม่ต้องการอยู่เสมอ เมื่อใดเราต้องการจะทำสิ่งนั้น ไม่ต้องการทำสิ่งนี้ เราก็จะเลือกทำตามสิ่งที่เราชอบและนิยม สิ่งที่เราชอบและสิ่งที่เรานิยมเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามการเรียนรู้ เด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้ค่านิยมจากบิดา มารดา ครู ผู้ปกครองรุ่นพี่และสื่อมวลชน ในปัจจุบันมีสื่อมวลชนมากมายหลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือและหนังสือพิมพ์ ซึ่งให้ข่าวสารเคลื่อนไหวของพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแนวโน้มทางวัฒนธรรมในสังคมอื่น ๆ อยู่เสมอ และเป็นประจำ ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความนิยมเอียงและพากันประพฤติตามวัฒนธรรมในสังคมเหล่านั้น ฉะนั้นเมื่อพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป ค่านิยมจึงเปลี่ยนไปด้วย เพราะค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม

การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะคนในช่วงของวัยรุ่น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะวัยรุ่นเป็นวัยเริ่มต้นที่สำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจให้ได้ในเรื่องของการปฏิบัติตัวตามเพศของตน เพื่อจะได้ไม่เกี่ยวข้องกับเพื่อนผิด ๆ มีจิตใจกบฏด้วยศีลธรรม มีประสบการณ์ของการรู้สึกผิดชอบชั่วดี ซึ่งสิ่งที่ตามมาก็คือ รู้สึกสบายใจกับตัวเอง รู้ว่าตนกำลังจะไปทางไหน มีความมั่นใจ รู้จักยอมรับตนเอง และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีก็จะค่อย ๆ ถาวรขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย ดี ฮีธ (D. Heath 1965) กล่าวว่า ความคงที่ของการรู้จักการจัดการกับตนเอง มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา พลังจิตใจ จินตนาการสร้างสรรค์ ความเปิดเผยต่อเรื่องที่กระทบกระเทือนและความสนใจ สังคม บุคลิกภาพ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างเอกลักษณ์เฉพาะคน

จึงพอกล่าวได้ว่า การพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะคนนั้น เป็นงานหลักที่ต้องให้ความสนใจ เพราะการสร้างภาพพจน์เอกลักษณ์เฉพาะคนจะครอบคลุมกิจกรรมหลายอย่างและลักษณะนั้นจะอยู่กับบุคคลอย่างถาวรที่สุด

5. การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Freeing Interpersonal Relationships) ความรู้สึกเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนทำให้เกิดอิสระในการ

สร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลอื่น ๆ ความสัมพันธ์ต่อกันจะทำให้บังเกิดภาวะคลายความวิตกกังวล ลดการต่อต้านมีมิตรไมตรีมากขึ้น เป็นธรรมชาติมากขึ้น อบอุ่นใจมากขึ้น และเคารพนับถือซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น นิสิตนักศึกษาที่ยังไม่แน่ใจในภาพพจน์เอกลักษณ์ของตนเอง จะพยายามหลบหนีออกจากหมู่เพื่อน แต่เมื่อใดที่เขามีความมั่นใจเพียงสูงขึ้น ก็จะเข้าหาสมาคมในลักษณะของหมู่เพื่อน กลุ่มการต่อสู้ กลุ่มผู้นำ ในเรื่องของความรัก และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วน เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มของนิสิตนักศึกษา (Chickering 1974: 8-19)

ชาร์ลส์ เอช คูลีย์ (Charles H. Cooley 1949: 25) ให้ความเห็นว่าบุคลิกภาพของบุคคล คือ "ตัวตนทางสังคม" (Social Self) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ถูกกำหนดขึ้นจากการที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม แต่เดิมนั้นบุคคลจะไม่มีบุคลิกภาพส่วนของตัวเอง (Individual Personality) ทั้งนี้เพราะแต่ก่อนนั้นมีชีวิตขึ้นอยู่กับกลุ่ม กลุ่มจึงมีความสำคัญมากกว่าตัวบุคคล ทำให้มนุษย์ไม่เคยพบตัวเองจริงจัง แต่ต่อมามนุษย์มีอิสระภาพ และหลุดพ้นจากควบคุมของกลุ่มมากขึ้นถึงได้มีบุคลิกภาพของคนเกิดขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามนุษย์จะต้องเอาตัวเองออกจากกลุ่มแล้วจึงจะมีบุคลิกภาพ แต่ว่าบุคลิกภาพนั้น เป็นผลแวดล้อมทางสังคม ถ้าบุคคลมีส่วนเข้าไปร่วมในกลุ่มมากเท่าใด เขาก็ยังไม่ถูกครอบงำจากกลุ่ม และบุคลิกภาพของบุคคลนั้นจะยิ่งโดดเด่นมากขึ้นเท่านั้น

การอธิบายว่าบุคลิกภาพของคนเราเป็นอย่างไรนั้น นักจิตวิทยาส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าได้มาจากอิทธิพลใหญ่ ๆ 2 ประการคือ อิทธิพลจากพันธุกรรม และอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม หรือการเรียนรู้ทางสังคม (ฉลอง ภิมย์รัตน์ 2506: 29-30)

ก. อิทธิพลจากพันธุกรรมหรือศักยภาพที่มีมาแต่เกิด การได้มาซึ่งบุคลิกภาพโดยทางนี้ ได้แก่ การถ่ายทอดลักษณะทางชีวภาพจากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษ การถ่ายทอดนี้จะทำให้ลูกหลานมีลักษณะบางอย่างเหมือนพ่อแม่ เช่น รูปร่างหน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นความแตกต่างเบื้องต้นของมนุษย์ และจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดทิศทางการและขอบเขตของการพัฒนาบุคลิกภาพในลำดับต่อมา

ข. อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมหรือการเรียนรู้ทางสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสภาพทางสังคม นับว่ามีอิทธิพลต่อสภาวะจิตใจของมนุษย์เป็นอย่างมาก กล่าวคืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา จะเป็นผลให้คนเราเกิดการเรียนรู้ และรู้จักปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ส่วนการเรียนรู้นั้นอาจเป็นการเรียนรู้ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวก็ได้ โดยเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ทีละเล็กละน้อย พร้อมกับปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น และต้องเรียนรู้ว่าเราต้องมีบทบาทอะไรบ้างสำหรับฐานะต่าง ๆ ของเขาในสังคมและเมื่อไร เขาควรจะแสดงบทบาทเช่นไรจึงจะเหมาะสม นั่นคือ สถานการณ์และประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นตัวการสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพของเขาให้เป็นเช่นไรจะแสดงพฤติกรรมและมีการปรับตัว เช่นไรจึงจะเป็นที่ยอมรับในสังคม ประสบการณ์อันเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนี้ อาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้ (กาญจนา คำสุวรรณ 2524: 194-915)

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรมซึ่งหมายถึง ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนหรือในทำนองเดียวกัน อันเป็นผลจากการอยู่ในสังคมเดียวกัน เช่น มีขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ และคำสั่งสอนต่าง ๆ ของสังคมแบบเดียวกัน ตลอดระยะเวลาที่คนเราเจริญเติบโตขึ้นมาในสังคมนั้น คนเราจะต้องศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ตามวิถีทางสังคม เห็นว่าถูกต้อง บุคคลที่เจริญเติบโตในสังคมต่างกันย่อมจะมีแบบแผน การประพฤติปฏิบัติหรือบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไป เพราะค่านิยมและการดำเนินชีวิตไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม คนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันก็ไม่อาจมีบุคลิกภาพเหมือนกันทุกอย่างได้ เพราะบุคคลในสังคมแต่ละคนไม่มีรูปแบบที่เหมือนกัน
2. ประสบการณ์เฉพาะตัว ในช่วงชีวิตคนเรานั้นแต่ละคนย่อมมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น บางคนในขณะเป็นเด็กถูกพ่อแม่เข้มงวดกวดขัน บางคนถูกพ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือตามใจ บางคนมีพ่อแม่ที่ใจดีให้ความอบอุ่น จากการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันทั้ง 3 ประเภทนี้ ย่อมมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมือนกัน

กล่าวโดยสรุปอิทธิพลจากพันธุกรรม และอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม ล้วนมีบทบาทที่สำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพของคนเราอย่างมาก ส่วนอิทธิพลด้านใดจะมีผลต่อการพัฒนามากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวและวัฒนธรรมของสังคมที่คน ๆ นั้นเกี่ยวข้องกับอยู่ เป็นสำคัญ

นิสิตนักศึกษาเป็นช่วงที่เป็นวัยรุ่น อายุระหว่าง 15-25 ปี หรืออาจเรียกว่าเป็นเยาวชน เมื่อเข้าสู่วัยนี้เยาวชนจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การยอมรับที่ดูเสมือนว่าง่าย ๆ อาจเป็นเพียงปรากฏการณ์ภายนอกเท่านั้น แต่ความสามารถในการคิดในช่วงอายุนี้อาจจะทำให้เยาวชนต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับเหตุและผลเป็นเบื้องต้น และเนื่องจากเป็นช่วงชีวิตที่ก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เยาวชนหรือนิสิตนักศึกษาจะเริ่มแสวงหาตนเอง และในบางกรณีอาจถูกอยู่ในสภาพที่อาจเรียกได้ว่าเป็น "วิกฤติการณ์ด้านเอกลักษณ์" (Identity crisis) ปัญหานี้จะเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากสังคมเองก็มีความไม่แน่นอนในการปฏิบัติต่อเยาวชน เช่น บางครั้งก็บอกว่าเป็นเด็กอยู่ บางครั้งก็บอกว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว เป็นต้น ทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทที่ถูกต้องและเหมาะสมของตน

สภาพความสับสนในการปฏิบัติ และความไม่แน่ใจในตนเองนี้ ครอบคลุมไปถึงด้านเพศศึกษาด้วย ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างเพศเดียวกันก็เปลี่ยนไปในทิศทางของความสนใจเพื่อนต่างเพศ ซึ่งนิสิตนักศึกษาในช่วงแรกของวัยรุ่นนี้จะคงอยู่ในสภาพที่เปลี่ยนแปลงนี้

ปัญหาของเยาวชนและนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เมื่อตนเองมีประสบการณ์มากขึ้น และเกิดความจำเป็นที่จะต้องเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง ทางเลือกนี้หมายถึงทางเลือกเกี่ยวกับการศึกษา ทางเลือกในการเตรียมอาชีพหรือการมีอาชีพ ทางเลือกด้านคุณธรรม ทางเลือกด้านกิจกรรมซึ่งมีมากมาย ทางเลือกด้านอุดมคติในชีวิต ทางเลือกเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง ทางเลือกด้านการมีครอบครัว ดังนั้นเยาวชน และนิสิตนักศึกษาจะแสวงหาประสบการณ์โดยไม่มี การตัดสินใจอะไรที่แน่นอน และผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจจะหาว่าจับจดหรือมองดูแล้ววุ่นวาย ที่จริงแล้วกระบวนการการเจริญเติบโต เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ในรูปนี้เป็นเรื่องปกติธรรมดา

ในด้านสังคมและชีวิตนิสิตนักศึกษาจะปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา สังคมจะเป็นทั้งเหตุและผลของนิสิตนักศึกษา ในลักษณะของเหตุ การพัฒนานิสิตนักศึกษาจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ถ้าต้องการให้สังคมกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม การพัฒนาคนในสถาบันอุดมศึกษาให้มีวิชาชีพทางอุตสาหกรรม ย่อมกระตุ้นให้สังคมเปลี่ยนแปลงตามรูปนั้น ในทำนองเดียวกันการอุดมศึกษายังพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สนองต่อความต้องการของสังคมอีกด้วย (พรสุลี อาชาวำรุง 2525: 287)

เมื่อนิสิตนักศึกษาเข้ามาในรั้วมหาวิทยาลัย สิ่งที่มีอิทธิพลในการปรับตัวของนิสิตที่สำคัญคือ กลุ่มเพื่อน (Peer Group) ซึ่งเป็นลักษณะวัยรุ่นทั่วไปที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุข เพราะกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดความมั่นใจและยอมรับในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา ทำให้เขามีความสบายใจ มีความสุข และกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพล ทำให้เขามีความเชื่อและมีพฤติกรรมไปตามลักษณะกลุ่มที่เขายึดอยู่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527: 31)

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย ทำให้ นิสิตนักศึกษารู้สึกว่า ตนเองประสบความสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่ง
  2. เป็นกลุ่มที่จะสนับสนุนและเป็น เครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายทางพฤติกรรมวิทยา ของการศึกษาในมหาวิทยาลัย
  3. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนสนองอารมณ์ จิตใจ และความต้องการของนิสิต ซึ่งอาจ จะไม่ตรงกับอาจารย์ ห้องเรียน และมหาวิทยาลัย
  4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การ สมาคม และการทำงานกับคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันได้ดี
  5. กลุ่มเพื่อนอาจจะช่วยยุงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิด ความคิด หรือประสบการณ์ใหม่ ให้กำลังใจในการ เปลี่ยนแปลงของนิสิต หรือในทางกลับกันกลุ่ม เพื่อน ก็อาจจะช่วยกันบำรุงรักษาสภาพที่คง เดิมไว้ไม่ยอม เปลี่ยนแปลงอะไรก็ได้
  6. นักศึกษาที่เรียนไม่ค่อยดีหรือมีความผิดหวังกลุ่ม เพื่อนจะช่วยให้ เขา เลือกทาง ออกอื่น หรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ในทางบวก โดยที่จะสนับสนุนให้ความสนใจทางอื่นที่ไม่ใช่การศึกษา
  7. องค์การนิสิตนักศึกษามักจะเป็นพรรคพวกของนิสิตแต่ละคน
- จากข้อสังเกตดังกล่าว แสดงให้เห็นอิทธิพลของกลุ่ม เพื่อนซึ่งเป็นผลมาจากการ รวมตัวของนิสิต มีการแพร่อิทธิพลจากแต่ละคนไปสู่กลุ่ม และมีอิทธิพลจากกลุ่มไปสู่บุคคล หากอาจารย์ สนใจ เรื่องกลุ่มนิสิตก็สามารถที่จะปรับพฤติกรรมของนิสิต ในกลุ่มคนใดคนหนึ่งที่จะมีอิทธิพลต่อกลุ่ม ของเขาที่จะเลือกทาง เดิมในการศึกษาถูกต้องมากกว่าที่จะปล่อยให้กลุ่ม เพื่อนชักจูงไปในทางที่ไม่ เหมาะสม

6. การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน (Clarifying Purposes)

นิสิตนักศึกษาจำนวนมากต่างไม่รู้ว่าตนเองกำลังจะเดินทางไปทางไหน นิสิตนักศึกษาล้วนเป็นพวกที่มีหลังแต่ขาดจุดหมายปลายทาง พวกเขากำลังอยู่ระหว่างอันตราย ปัญหาไม่ใช่แค่เพียงพวกเขาจะถามว่า "เขาคือใคร" แต่เป็น "เขากำลังจะเป็นอะไร" และ "เขาอยู่ที่ไหน" แต่เป็น "เขากำลังจะเดินทางไปทางไหน"

พัฒนาการด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ก็จะเป็นการตอบคำถามดังกล่าวข้างต้นของนิสิตนักศึกษา คำตอบดังกล่าวจะต้องชัดเจนใน 3 ลักษณะคือ

1. ความสนใจด้านอาชีพและนันทนาการ
2. แผนงานด้านอาชีพและความปรารถนาอยากเป็น
3. รูปแบบการดำเนินชีวิต

การพัฒนาการกำหนดวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีการวางแผนและการจัดลำดับความสำคัญที่มีการบูรณาการระหว่างสามลักษณะที่กล่าวข้างต้น เมื่อประสานสัมพันธ์และบูรณาการแล้ว วิธีชีวิตก็จะดำเนินไปสู่ทิศทางที่ดี และมีความหมาย (Chickering 1974: 8-19)

จุดมุ่งหมายในชีวิตของบุคคล เป็นสิ่งที่เกิดจากความต้องการทางด้านสังคมจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้าน โรงเรียนและสังคม บุคคลจะสร้างระบบความต้องการเป็นเฉพาะบุคคลซึ่งจะเป็นพื้นฐานของจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคล ดังนั้น จุดมุ่งหมายในชีวิตของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไป เนื่องจากการเรียนรู้และการรับรู้ที่ต่างกัน องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญ คือ ค่านิยม ซึ่งได้แก่ ความเชื่อถือเกี่ยวกับสิ่งที่ดีหรือชอบ และสิ่งที่เลวหรือไม่ชอบ ค่านิยมสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม ผู้ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ถ้าบุคคลใดได้ยอมรับค่านิยมหนึ่ง ๆ มาเป็นของตน ค่านิยมก็อาจจะเปลี่ยนสภาพเป็นจุดมุ่งหมายในชีวิตของผู้คนได้

กูเดนOUGH (Goodenough 1964: 375-376) ได้อ้างถึงการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมและจุดมุ่งหมายในชีวิต ซึ่ง Wooruf ได้ทำการทดลองในปี ค.ศ.1941 เขายึดหลักว่า ถ้ามีสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มากกระตุ้นให้คนเราได้มีโอกาสเลือกความสำคัญของทางออกในการแก้ปัญหาหนึ่ง ๆ จะแสดงให้เห็นจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันในการดำรงชีวิตของคนเราได้ เขาได้สร้างเรื่องราวสั้น ๆ ชุดหนึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของคนเราอาจจะประสบได้จริง ๆ ในสถานการณ์นั้นมีค่านิยมแฝงไว้เป็นทางออกในการแก้ปัญหาทุกเรื่อง สำหรับเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้รับการทดลองเลือกความสำคัญของทางออกต่าง ๆ ผลของการวิจัยแสดงว่า ค่านิยมที่ผู้ถูกทดลอง

เลือกแสดงจุดมุ่งหมายในชีวิตได้แก่ ความมีฐานะการเงินดี การคบค้าสมาคมกับบุคคลต่าง ๆ
 อำนาจทางการเมือง การบริการชุมชน ชีวิตที่สุขสบายในบ้าน การครองชีพที่ไม่ฝืดเคือง การ
 ศาสนาความมั่นคงในด้านอาชีพและการเงิน การพัฒนาตนเอง การผจญภัย การคบมิตรสหายและ
 กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสติปัญญา นอกจากนี้ Wooruf ยังได้เน้นให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายในชีวิต
 ต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับท้องถิ่น การทำงาน อาชีพและการศึกษาที่แต่ละบุคคลได้รับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายในชีวิตในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับ
 การประกอบอาชีพในอนาคต การพัฒนาด้านอาชีพในประเทศไทยในปัจจุบันจึงเกิดการตื่นตัวมาก
 เนื่องจากการผลิตบัณฑิตที่มากจนเกินความต้องการ ทำให้เกิดภาวะการว่างงานมากขึ้น ปัญหา
 เหล่านี้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ได้นิ่งนอนใจรวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการ
 การจัดการศึกษา ตลอดจนนักแนะแนวต่าง ๆ ได้มีการเตรียมการ ศึกษาวิธีการจัดหางานด้วยวิธี
 ต่าง ๆ ดังนี้

จากการสัมมนาวิชาการเรื่อง มหาวิทยาลัยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม
 แห่งชาติ ระยะที่ 6 (ทบทวมหาวิทยาลัย 2526: 23) กล่าวว่า องค์ประกอบของปัญหาการว่างงาน
 ขึ้นอยู่กับสถาบันอุดมศึกษาเองและความต้องการของตลาดแรงงาน ในส่วนที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย
 การผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับโครงสร้างทาง เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นจริง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก

1. เวลาในการวางแผนและสำเร็จการศึกษาไม่พอเหมาะกับระยะเวลา
2. ผลิตบัณฑิตมุ่งรับราชการ และรับจ้างงานมากเกินไป
3. ผลิตบัณฑิตไม่ตรงกับความต้องการของสังคม
4. ผลิตบัณฑิตไม่สามารถสร้างงานเองได้
5. ผลิตบัณฑิตตามแรงกดดันของสังคมและการเมือง
6. ผลิตบัณฑิตเพื่อการทำงานในเมือง

นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการจ้างงานมีประเด็น ควรพิจารณาคือ

1. การควบคุมการขยายอัตราข้าราชการของรัฐบาลมีส่วนทำให้โอกาสที่ควร
 ได้งานทำของบัณฑิตบางส่วนลดลง และต้องไปหางานทำในภาคเอกชนมากขึ้น
2. คุณภาพของบัณฑิตที่มีอยู่ไม่ตรงกับคุณภาพของนายจ้าง ในภาคเอกชนต้องการ
 มิได้เป็น เพราะบัณฑิตเหล่านั้นว่างงาน

3. ปัจจุบันการผลิตบัณฑิตบางสาขามีจำนวนมาก เกินความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้บัณฑิตเหล่านั้นว่างงาน

4. สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งผลิตบัณฑิตในสาขาที่ซ้ำกัน

การพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา เพื่อให้เขามีคุณสมบัติตามความต้องการของนายจ้าง ภาครัฐบาลและพิจารณาคุณวุฒิ สาขาวิชาที่ศึกษา เป็นหลักในการบรรจุตำแหน่ง แต่ธุรกิจภาคเอกชน นอกจากมุ่งรับคนในสาขาที่เขาต้องการแล้ว ยังพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ อีก หากนิสิตนักศึกษา ได้รับการพัฒนาตามที่นายจ้างต้องการ ก็จะมีโอกาสในการรับเลือกเข้าทำงาน

7. การพัฒนาบูรณาการ (Developing Integrity) การพัฒนาบูรณาการมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนและการกำหนดจุดประสงค์ในชีวิต การพัฒนาบูรณาการนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่คาบเกี่ยวกันคือ

1. การสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์
2. การสร้างค่านิยมทางบุคลิกภาพ
3. การกำหนดความพอเหมาะพอดี

ในช่วง 4-5 ปี ที่นิสิตนักศึกษาได้ใช้ชีวิตอยู่ภายในรั้วมหาวิทยาลัย ยังไม่สามารถพัฒนาให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน แต่เขาสามารถจะเริ่มค้น เริ่มค้นอย่างถูกต้องและเสริมสร้างการพัฒนาต่อไปอย่างบูรณาการคุณลักษณะทุกด้านของบุคคล การพัฒนาบูรณาการมีความเกี่ยวพันกับการสร้างเอกลักษณ์และการตั้งจุดมุ่งหมายของบุคคล ความเชื่อและค่านิยม เป็นเครื่องชี้นำความประพฤติ ความคิด ความสนใจ ตลอดจนแนวทางในการดำเนินชีวิต (Chickering 1974: 8-19)

สมิท (Smith 1964: 332-334) กล่าวว่า ค่านิยมส่วนบุคคลเป็นส่วนประกอบของสิ่งที่พึงปรารถนา สิ่งที่พึงใส่ใจมากกว่าสิ่งที่อยากได้หรือสิ่งที่ชอบ เป็นเรื่องของ "สิ่งที่ควรจะเป็น" มากกว่า "สิ่งที่เป็นอย่างอยู่" คำที่ใช้บ่งชี้ค่านิยมคือ ถูก ผิด ดีกว่า เลวกว่า คำเหล่านี้มีความหมายโดยนัยที่ชี้ถึงมาตรฐาน การพัฒนาบูรณาการจึงรวมการพัฒนามาตรฐานเข้าไว้ด้วยกัน มาตรฐานที่บุคคลประเมินค่าตนเอง และทำให้ความนับถือตนเองแปร เปลี่ยนไปตามผลของการประเมินค่านั้น

ดังนั้น เนื้อหาของค่านิยมต่าง ๆ และกระบวนการสัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในชีวิตการเป็นนักศึกษาในวิทยาลัย แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงอื่นที่สำคัญกว่า เช่น แนวทางการยึดถือค่านิยม สิ่งที่วิทยาลัยควรทำก็คือ เพิ่มบทบาทของค่านิยมในชีวิตของนักศึกษามากกว่าที่จะขยายเนื้อหาของค่านิยม

สหวิทยาลัยกับการพัฒนานักศึกษา

สถาบันการผลิตครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่เรียกชื่อว่า "วิทยาลัยครู" ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2500 โดยผลิตครูสนองความต้องการของสังคมอยู่สองระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาและระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2518 ได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 บังคับใช้ ทำให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรีอีก ระดับหนึ่ง

พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 เป็นกฎหมายของสถาบันการศึกษา เพียงฉบับเดียวที่ไม่ได้บัญญัติให้สถาบันการศึกษาเป็นนิติบุคคลและเป็นเจตนาคำในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูที่ไม่ประสงค์จะให้วิทยาลัยครูเป็นนิติบุคคล โดยเชื่อมั่นว่าเป็นทางเลือกที่แก้ปัญหาได้ดีที่สุดตามสภาพในขณะนั้น

เมื่อวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 มาระยะหลัง จึงปรากฏข้อเท็จจริงว่า การไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของวิทยาลัยครู แม้จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่มีอยู่เมื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูได้ แต่ก็มีผลในลักษณะที่เป็นจุดอ่อนในการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา ปัญหาที่พบแน่ชัดในขณะดำเนินงานคือ ความไม่สมบูรณ์ ในลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาเป็นมูลฐาน ประกอบกับความ เป็นอิสระของแต่ละวิทยาลัยครูอย่างเด่นชัด จึงทำให้การดำเนินงานของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งไม่มีความ เข้มแข็ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านบริหาร

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏให้เห็นชัดเจน เช่นนั้น ความคิดในเรื่องการรวมพลังในทุกด้านของวิทยาลัยครูหลาย ๆ แห่ง จึงได้ย้อนกลับมาเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ให้เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน จึงได้ทดลองดำเนินการในรูปของกลุ่มวิทยาลัยครูไปก่อนที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 มารยะหนึ่ง แต่การดำเนินงานของกลุ่มวิทยาลัยครูก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่คิด ทั้งนี้เนื่องจากความขัดข้องในเรื่องการไม่มีฐานทางด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เป็นมูลเหตุสำคัญอย่างหนึ่ง

ดังนั้นในการขอแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู จึงถือเอาเรื่องกลุ่มวิทยาลัยครูเป็นประเด็นหนึ่งที่จะต้องให้ปรากฏเป็นบทบัญญัติไว้ในกฎหมาย และเนื่องจากการดำเนินการของกลุ่มวิทยาลัยครูอาจต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสมให้สะดวกและคล่องตัว จึงไม่ประสงค์จะกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการไว้ในกฎหมาย แต่บัญญัติให้สภาการศึกษาเป็นผู้กำหนด ซึ่งสามารถ

แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมได้ง่ายกว่า และเป็นฐานในการดำเนินการที่มีกฎหมายรองรับอยู่
ด้วยแล้ว

เมื่อได้แก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เรียบร้อยและมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ
กลุ่มวิทยาลัยครูปรากฏอยู่ในกฎหมายแล้ว สภาการศึกษาได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดย
เรียกชื่อกลุ่มวิทยาลัยครูว่า "สหวิทยาลัย" ซึ่งกำหนดภารกิจหลักของสหวิทยาลัยไว้ 5 ประการ
ดังนี้

1. ผลิตบัณฑิตทั้งสายครูและให้การศึกษาวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ
2. ทำการวิจัย
3. ส่งเสริมวิทยฐานะครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
5. ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

แผนงานและโครงการของสหวิทยาลัย

นโยบายของกรมการศึกษาได้กำหนดทิศทางการพัฒนาวิทยาลัยครูไว้อย่างชัดเจนว่า "เพื่อ
พัฒนาอุดมศึกษา โดยมุ่งให้กลุ่มวิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์" ดังนั้นจึงมุ่งให้วิทยาลัยครู
หรือสหวิทยาลัยทำหน้าที่สถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงานของสถาบัน
อุดมศึกษาที่สมบูรณ์ จึงได้กำหนดแผนงานและโครงการไว้ดังนี้

1. แผนงานบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เป็นแผนงานส่งเสริมและสนับสนุนให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตได้อย่างมี
ประสิทธิผล โดยเฉพาะให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและมุ่งเน้นให้สหวิทยาลัยและวิทยาลัยครู
มีอิสระในการบริหารภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการ
จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และให้มีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ ประกอบด้วย
โครงการ (1) การปรับปรุงโครงสร้างงานบริหาร (2) พัฒนางานบริหารทั่วไป (3)
พัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ (4) การประชาสัมพันธ์ (5) ร่วมมือกับสถาบันอื่นเพื่อ
ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากร

2. แผนงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

มีจุดหมายเพื่อผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูและสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน มีคุณภาพและคุณธรรม สามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับ

ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และยังเป็นการ เปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่จะได้ศึกษาตามความสามารถทางสติปัญญาและสถานะทาง เศรษฐกิจของตน ประกอบด้วย (1) งานอบรมบุคลากรประจำการ (2) งานจัดการศึกษา ของสาขาวิชาครุศาสตร์ ได้แก่ โครงการผลิตบัณฑิตคณะวิชาครุศาสตร์ โครงการส่งเสริม โรงเรียนสาธิต (3) งานจัดการศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (4) งานจัด การศึกษาของสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (5) งานจัดการศึกษาสาขาวิชา เกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี (6) งานจัดการศึกษาสาขาวิชาวิทยาการจัดการ (7) งานจัด การศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

3. แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

แผนงานนี้เป็นแผนงานที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตที่มี คุณภาพออกไปสู่สังคม โดยพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตนับ ตั้งแต่ การสรรหาผู้เรียน ตลอดจนกระทั่งหลักสูตร ตำรา ห้องสมุด บุคลากร อาจารย์ และ หน่วยงานที่บริการทางวิชาการต่าง ๆ ประกอบด้วยโครงการ (1) พัฒนาห้องสมุด (2) พัฒนามูลสาร (3) พัฒนางานทะเบียนและวัดผล (4) พัฒนาคำรา (5) พัฒนาการเรียน การสอน (6) พัฒนาศูนย์วัดกรรม และเทคโนโลยี (7) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการและห้องปฏิบัติการ วิชาชีพ (8) พัฒนาหลักสูตร (9) สรรหาผู้เข้าศึกษาในวิทยาลัยครู (10) ศูนย์คอมพิวเตอร์

4. แผนงานทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้า ทำนุบำรุงและเผยแพร่ความรู้ ทางด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม วิทยาลัยครูในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม การจัดการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาและประชาชน ในท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังสามารถ ร่วมมือกับทางจังหวัดทำแผนพัฒนาวัฒนธรรมของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนงานประกอบด้วย โครงการ (1) ทำนุบำรุงศาสนา และศิลปวัฒนธรรม (2) เผยแพร่ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม (3) ค้นคว้าและวิจัยทางด้านวัฒนธรรม (4) พัฒนาศูนย์วัฒนธรรม

5. แผนงานวิจัยระดับอุดมศึกษา

เป็นแผนงานที่ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อพัฒนา งานตามหน้าที่ของวิทยาลัยครู สหวิทยาลัย และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่ในแผนนี้ จะมีการสนับสนุนให้มีการทำวิจัยและใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยมากกว่า 110 โครงการใหญ่ใน 5 ปี ประกอบด้วยโครงการ (1) สนับสนุนการวิจัย (2) วิจัยเพื่อพัฒนาสถาบัน (3) วิจัยเพื่อ พัฒนาสังคม (4) วิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

6. แผนงานบริการทางวิชาการแก่สังคม

แผนนี้มุ่งเน้นหนักไปในทางให้การบริการวิชาการ โดยทำการศึกษาค้นคว้าทดลองวิชาการ และนำผลไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น ในการดำเนินการบริการทางวิชาการ ทำได้ 2 ทาง คือ การให้บริการโดยตรงและให้โดยทางอ้อม โดยให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่นที่มี หน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนอื่นจะนำผลไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น เป็น ส่วนรวม ประกอบด้วยโครงการ (1) เตรียมการเพื่อการบริการทางวิชาการแก่สังคม (2) ประสานงานและการบริหาร เพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการแก่สังคม (3) บริการทางวิชาการ แก่สังคม เพื่อการพัฒนาวิชาการ (4) บริการวิชาการแก่สังคม โดยให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น (5) ปฏิบัติการเพื่อบริการวิชาการแก่สังคมโดยตรง

7. แผนงานกิจการนักศึกษา

มีจุดหมายเพื่อพัฒนาองค์กรนักศึกษาให้ เป็นที่ยอมรับของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของ วิทยาลัยครู และเพื่อให้วิทยาลัยจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา พร้อมทั้งพัฒนา ศูนย์สารสนเทศเพื่อการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้บริการนักศึกษาและประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมี ประสิทธิภาพ แผนนี้มีเป้าหมายที่สำคัญคือ ให้อาจารย์ได้มีความรู้ ความเข้าใจในงานกิจการนักศึกษา นักศึกษาได้รับบริการที่เหมาะสมและผู้บริหารองค์การนักศึกษามีความรู้ ความสามารถที่จะบริหาร องค์กรนักศึกษา ประกอบด้วยโครงการ (1) พัฒนางานกิจการนักศึกษา (2) บริการและ สวัสดิการนักศึกษา (3) ส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ (4) ส่งเสริมกิจกรรมวิชาการและชมรม (5) บริการแนะแนวและสนเทศ (6) พัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม (7) อาสาพัฒนาชนบท

กล่าวโดยสรุปแล้ว สหวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งสร้างหรือผลิตบัณฑิตให้สามารถ ปฏิบัติตนและทำหน้าที่เป็นผู้นำให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวของนักเรียน เป็น

ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในระดับที่วิญญูชนจะพึงปฏิบัติได้และมีลักษณะสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย และกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์ และบทบาทต่อสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา

งานวิจัยในต่างประเทศ

การวิจัยเป็นการสร้างความรู้ใหม่ และค้นหาคำตอบในประเด็นต่าง ๆ ได้ แอสติน (Astin 1977) ได้สำรวจประวัติของนักศึกษามากกว่า 225,000 คน จากปี 1961-1974 แอสติน พบว่า คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญ ต่อการสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย คือ การอาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยในระหว่าง เป็นนิสิตปีที่ 1 หลังจากที่นักศึกษาเข้าสู่หอพัก นักศึกษาจะได้รับคุณลักษณะต่าง ๆ และองค์ประกอบอื่น ๆ ของสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการควบคุม การดำรงชีวิตของนักศึกษาในหอพักของมหาวิทยาลัย การเปรียบเทียบกับชีวิต เมื่ออยู่กับพ่อแม่ที่บ้านหรือ อยู่ในหอพักของเอกชน กล่าวได้ว่า ประมาณร้อยละ 12 ของนักศึกษากล่าวว่าการอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงกับผลสำเร็จในมหาวิทยาลัย แอสตินได้พบอีกว่า (1) นักศึกษาในหอพักของมหาวิทยาลัยแสดงออกถึงความพึงพอใจได้มากกว่า ประสิทธิภาพในระดับปริญญาตรีของเขา การได้มีมิตรภาพกับนักศึกษาคนอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน และชีวิตในสังคม (2) มีความสัมฤทธิ์ผลอย่างมากในการได้เข้าร่วม หลักสูตรพิเศษต่าง ๆ ความเป็นผู้นำและการ เป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย (3) มีความใกล้ชิดมากขึ้นกับอาจารย์ผู้สอนอันจะทำให้เกรดสูงขึ้น (4) แสดงความสนใจในศิลปะ และภาคภูมิใจใน ด้านปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับคนอื่น

ต่อมา โจนส์ (Sally Donna Jones, 1985: 3264-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และความทรงจำของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และความทรงจำของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยทำการศึกษาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 451 คน จากสถาบันอุดมศึกษาในรัฐขนาดเล็ก โดยตั้งสมมติฐานว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมสูง น่าจะมีความพึงพอใจและชอบที่จะลงทะเบียนเรียนซ้ำอีกมากกว่านักศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมน้อย และมีความพึงพอใจน้อยกว่า จากการวิเคราะห์โดยใช้ Multiple regression พบผลการศึกษาว่า นักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสังคม (เช่น กิจกรรมหอพัก การเดินร่ำ กีฬาที่มีผู้ดู และกิจกรรมกลางแจ้ง

จะมีความรู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ในวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมน้อย และจากการวิเคราะห์แบบ Stepwise logistis regression พบว่า นักศึกษาที่มีความพึงพอใจสูง จะชอบที่จะลงทะเบียนซ้ำอีกในฤดูใบไม้ผลิมากกว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจต่ำ และการวิเคราะห์โดย Cross tabulation regression พบว่า นักศึกษาที่มีความตรงจำเกี่ยวกับการอยู่หอพัก และมีความพึงพอใจต่อคะแนนเฉลี่ยของการเรียน จะเป็นตัวทำนายที่ดีในการลงทะเบียนซ้ำของนักศึกษา และจากการวิเคราะห์พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะนำไปสู่ความพึงพอใจของนักศึกษา

ส่วน โปทส์ (Lilian Brown Poats, 1984) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางด้านสติปัญญา และปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยได้ศึกษาความสัมพันธ์ และความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ของปัจจัยด้านสติปัญญา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางภาษาอังกฤษ และองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา เช่น อายุ เพศ นิสัยการเรียน เจตคติต่อการเรียน การปฐมนิเทศทางการเรียน ความวิตกกังวลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพการทำงาน รูปแบบของการอยู่อาศัย ที่มีผลต่อการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 244 คน ของมหาวิทยาลัยทางแถบตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ในบรรดาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบด้านสติปัญญานั้น ผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ในวิชาภาษาอังกฤษ ผลสัมฤทธิ์ด้านแต่งความ ภาษาอังกฤษ คะแนนรวมการอ่าน และความเข้าใจ มีส่วนช่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา ปัจจัยทางด้านสติปัญญาเหล่านี้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับค่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา $R = .43$ และในบรรดาองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญา ได้แก่ อายุ รูปแบบของความเป็นอยู่ เจตคติต่อการเรียน ความวิตกกังวลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพการทำงาน นิสัยการเรียนและเพศ พบว่า มีส่วนช่วยในการเรียนโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $R = .09$ ถ้าพิจารณาองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญาแล้วจะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ อายุ ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในวิชาภาษาอังกฤษ ความวิตกกังวลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์เจตคติต่อการเรียน ความเข้าใจในการอ่าน คำศัพท์ที่ใช้ในการอ่าน การอ่านทั่วไป เพศ รูปแบบของความเป็นอยู่และสถานภาพการทำงาน องค์ประกอบทั้งหมดนี้มีส่วนสนับสนุนอย่างสำคัญต่อคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยในประเทศ

ในปี พ.ศ.2521 ละออ ชูติกร ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้แบบสอบถาม ความประชากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษารวมทั้งสิ้น 726 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ที่ปรึกษามี คุณลักษณะที่เหมาะสมคือควรมีอายุ 30-34 ปี มีวุฒิระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอน เกินกว่า 3 ปี ควรเป็นผู้วางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีใจกว้าง ยอมรับความสามารถใน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่นั้น อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และอบรมดูแลความประพฤติของนักศึกษาในระดับปานกลาง และปฏิบัติค่อนข้างน้อยในด้านความ ร่วมมือประสานงานที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติมากกว่างานอื่น ๆ คือ การให้ความรู้ความ เข้าใจแก่นักศึกษาในเรื่องหลักสูตรและแผนการเรียน การเลือกวิชา การลงทะเบียนเรียน การ เปลี่ยน ก่อนเพิ่มวิชา การลาพักการเรียน และการให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนอ่อน ให้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น ควรจัดให้มีการจัดการสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูเดียวกัน และกลุ่มวิทยาลัยครูด้วยกัน อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนควรรับผิดชอบนักศึกษาจำนวน 10-15 คน ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จการศึกษา

อุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา คือนักศึกษาไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของ ชั่วโมงไขว่รวม อาจารย์ที่ปรึกษามีงานด้านการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลา พอดีจะให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาไม่รู้จักนักศึกษาทั่วถึง เพราะไม่มีโอกาสได้สอน นิสิตที่อยู่ในความดูแล

ในปีเดียวกัน รัชณี คำแสน ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาในวิทยาลัยครูภาคเหนือ สรุปความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ เกี่ยวกับกิจกรรมพบว่า

1. วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่า กิจกรรม นักศึกษาควรมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่ม และการ เป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริมควรรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกัน และเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนวัตถุประสงค์ที่เห็นด้วยน้อยคือ เพื่อ พัฒนาสติปัญญาของนักศึกษา

2. ลักษณะกิจกรรมนักศึกษาที่จัดในวิทยาลัย อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่า กิจกรรมที่จัดมากในวิทยาลัย ได้แก่ กิจกรรมทางด้านพลานามัย กีฬาและสันทนาการ ด้านการบันเทิง

และด้านการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชน ส่วนลักษณะกิจกรรมที่เห็นว่าจัดน้อยคือ ด้านบริการและสวัสดิการ

3. การดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาที่ควรเป็น อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นว่า นักศึกษาควรมีโอกาสเลือกตั้งคณะกรรมการนักศึกษา ตามวิถีทางประชาธิปไตย คณะกรรมการนักศึกษาควรปฏิบัติงานด้วยความสนใจและตั้งใจจริง อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นผู้มีความเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีความรู้ในกิจกรรมของชมรม มีความสนใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่วนข้อที่เห็นด้วยน้อยคือ การจัดกิจกรรมของชมรมควรมีคณะกรรมการกิจกรรมขึ้นอยู่กับฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็นคณะผู้ให้คำปรึกษา หรือแนะนำ

4. ปัญหาในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา ข้อที่อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหาคือ นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา อาจารย์ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ส่วนข้อที่เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยคือ นักศึกษามีโอกาสเลือกตั้งคณะกรรมการนักศึกษาตามวิถีทางประชาธิปไตย

ต่อมา อัจฉรา นุชภักดี และคณะ (2524) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครู เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยครู กลุ่มประชากรได้แก่ อาจารย์ และผู้บริหารวิทยาลัยครู จากกลุ่มวิทยาลัยครูกลุ่มละ 2 วิทยาลัย รวม 12 วิทยาลัย เป็นจำนวนตัวอย่างประชากร 432 คน เป็นอาจารย์ 230 คน ผู้บริหาร 202 คน ผลการวิจัยพบว่า เฉพาะด้านการผลิตครู อาจารย์ส่วนใหญ่ เห็นว่าควรกวัดขันคุณภาพของนักศึกษา ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา ควรส่งเสริม และกวัดขันอาจารย์ให้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการผลิตนักศึกษา โดยใช้นโยบายการเมืองนำการศึกษา เพราะการเพิ่มปริมาณทำให้หย่อนในคุณภาพ

อาภรณ์ กภาพแก้ว (2526) ได้ทำการวิจัยลักษณะในการ เป็นผู้นำชุมชนของนักศึกษา กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ตามการรับรู้ของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ ส่วนมากมีลักษณะด้านความมีคุณธรรมสูงสุด รองลงมาคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความศรัทธาในงานพัฒนาชุมชน และความรับผิดชอบตามลำดับ

ส่วนการศึกษาองค์ประกอบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนานักศึกษา กรมการฝึกหัดครู (2527) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจสถานภาพของนักศึกษาวิทยาลัยครู ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีบ้านเรือนอยู่ในจังหวัดที่ตั้งวิทยาลัยครู หรือในจังหวัดที่ใกล้เคียงกับจังหวัดที่ตั้งวิทยาลัยครู บ้านเรือนของนักศึกษาดังกล่าวตั้งอยู่ในชนบทซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล มีเฉพาะนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงที่มาจากต่างจังหวัดไกล ๆ มากที่สุด
2. นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีบุตรมากเกิน 5 คน นักศึกษาที่มีฐานะเป็นบุตรคนหัวปีมีจำนวนพอ ๆ กัน นักศึกษาที่มีฐานะเป็นบุตรคนสุดท้องของครอบครัว
3. นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนเกินครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวเกษตรกร ผู้ปกครองมีฐานะส่งให้นักศึกษาเรียนพอไหว แต่มีนักศึกษาเกินหนึ่งในสี่ที่มีฐานะค่อนข้างอึดอัดขัดสน และความขัดสนของผู้ปกครองของนักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่า ผู้ปกครองในกลุ่มวิทยาลัยครูอื่น ๆ
4. นักศึกษาวิทยาลัยครูกว่าสามในสี่มีค่าใช้จ่ายเพียงเดือนละไม่เกิน 1,000 บาท หากพิจารณาเป็นรายกลุ่มวิทยาลัยครูด้วยแล้ว ฐานะของนักศึกษายังคับแค้นขัดสนยิ่งขึ้น

ในปีเดียวกัน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527) ได้ศึกษาเรื่องนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย 10 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการเรียนการสอน นิสิตนักศึกษาประสบปัญหาในเรื่องอาจารย์ใช้วิธีการสอนไม่ดี บรรยายไม่ เป็น น่าเบื่อ ตำราและห้องเรียนไม่พอ สำหรับนิสิตนักศึกษาเองประสบปัญหา เกียจคร้าน ง่วงนอน เบื่อ ขาดสมาธิ

ต่อมา บุญธรรม จิตโธสง (2530) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในสหวิทยาลัยอีสานเหนือ และสหวิทยาลัยอีสานใต้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนานักศึกษา คือ การขาดเงินอุดหนุน นักศึกษาขาดความสนใจกิจกรรมทางวิชาการและทางสังคม ผู้สอนขาดความสนใจในการพัฒนานักศึกษา

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่าวิทยาลัยดำเนินการ เพื่อพัฒนานักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกายและจิต ด้านสติปัญญา และความสามารถ ด้านอาชีพ และด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับการให้ความสำคัญของแนวทางพัฒนานักศึกษานั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาให้ความสำคัญด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุด

3. ความคิดเห็นผู้บริหาร และอาจารย์ แตกต่างจากนักศึกษาด้านเดียวคือ ด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรมโดยแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และในปีเดียวกัน ธงชัย วงศ์เสนา ก็ได้ศึกษาเรื่องนี้ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดดำเนินการ พัฒนานักศึกษาด้านสุขภาพกายและจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถ ด้านอาชีพ และด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดดำเนินการพัฒนานักศึกษาด้านสุขภาพกายและจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถ ด้านอาชีพ และด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรม และจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความคิดเห็นแตกต่างกับนักศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน

ส่วนการให้ลำดับความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา อันดับที่ 1 คือแนวทางพัฒนานักศึกษาด้านบุคลิกภาพทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม